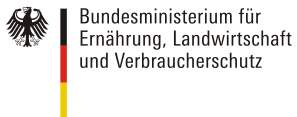


Gefördert durch:



aufgrund eines Beschlusses  
des Deutschen Bundestages

## Німецько-український аграрний діалог

Випуск № 1/2012 (лютий, 2012)

ОГЛЯД АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ

### **Державні витрати на програми підтримки сільського господарства та розвитку сільських територій**

#### **Автори**

Анна Кузнецова

kuznetsova@ier.kiev.ua

Олег Нів'євський

nivievskiy@ier.kiev.ua

Німецько-український аграрний діалог

Інститут економічних досліджень та

політичних консультацій

Рейтарська 8/5 А, 01034 Київ

Тел. (+38044)235-7502, 278-6360

**За останні п'ять років, Державний бюджет України на 2012 рік найбільш стримує розвиток аграрних ринків. Водночас, частка витрат на сільське господарство у сукупних державних видатках та ВВП країни найменші за останні 6 років.**

Заплановані сукупні державні витрати на програми підтримки сільського господарства та розвитку сільських територій на 2012 рік становлять 9,8 млрд грн., що на 2% менше, ніж у 2011 році. Різні міністерства розподіляють ці видатки. Частка витрат, що розподіляється через Міністерство аграрної політики та продовольства України (МАПП), майже не змінилися порівняно із попередніми роками і склала 84% або 8,2 млрд грн. Рештою витрат управляють інші міністерства/держані агенції.

Ми розподілили державні витрати на сільське господарство та розвиток сільських територій відповідно до їхнього впливу на виробництво та торгівлю. Зокрема, йдеться про видатки, що спотворюють та не спотворюють ринок, або ті, що стримують та стимулюють розвиток. Цей розподіл загалом відповідає класифікації СОР заходів державної підтримки на «жовту скриньку» (тобто заходи підтримки, що стримують розвиток) та «зелену скриньку» (заходи, що стимулюють розвиток).

Сукупний обсяг витрат, що стримують розвиток, становить близько 3,6 млрд грн. (приблизно на 79% більше, ніж у 2011 році) та перевищує встановлений на рівні 3 млрд грн. сукупний вимір підтримки (СВП). Але, як показує досвід, планові бюджетні витрати завжди перевищували СВП, у той час як фактичні витрати завжди відповідали встановленим обмеженням (див. Рис. 1). Загальний обсяг видатків, що стимулюють розвиток, складає, відповідно, 6,2 млрд грн. У 2012 році три найбільші категорії заходів підтримки, що стримують розвиток, – це заходи *фінансової підтримки сільського господарства* (напр., державні субсидії тваринництву та рослинництву, 48%), *підтримки садівництва, виноробства та виноградарства* (30%) та *Аграрного Фонду* (22%).

Серед заходів, що стимулюють розвиток, адміністративні витрати склали найбільшу частку (43%), а заходи на розвиток земельного ринку та освіти посіли наступні два місця, з частками 13% та 12%. Занепокоєння викликає те, що державні

витрати на аграрну освіту зменшилися на 74% або на 2,1 млрд грн. З іншого боку, державні видатки, виділені на Міністерство освіти та науки, молоді та спорту України (МОНМС), зросли на 6,8 млрд грн. Це, можливо, пояснює той факт, що МОНМС намагається підпорядкувати аграрні вузи під себе, які до цього підпорядковувалися МАПП.

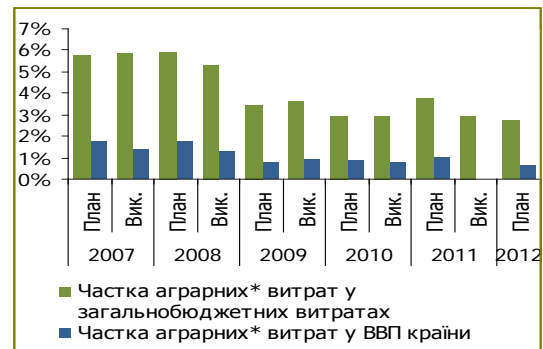
Витрати на проведення земельної реформи зросли у 5 разів, що, можливо, відображає підготовку влади до введення повноцінного ринку землі з січня 2013 року. Частка витрат на наукові дослідження та розробки склала 13%, що на 8% більше, ніж у 2011 році. Не зважаючи на 8% зменшення витрат на ведення лісового господарства, їхня частка залишається значною та зросла ще на 2% у 2012 році. Витрати на контроль безпеки та якості продукції, а також санітарні та фітосанітарні заходи залишилися на рівні відповідно 3% та 2%. Інші стимулюючі заходи склали до 1% та менше.

**Рисунок 1** Державні витрати на програми підтримки сільського господарства та розвитку сільських територій (млрд. грн)



Джерело: Власні розрахунки

**Рисунок 2** Державні витрати на програми підтримки сільського господарства та розвитку сільських територій (% сукупних бюджетних витрат та % ВВП)



Джерело: Власні розрахунки

Примітка: Аграрні витрати\* – витрати на програми підтримки сільського господарства та розвитку сільських територій